

NÆRBULLETIN & MILJØ

Miljøseier i Trondheims- trafikken

side 2

Lys framtid for solenergi

side 4-5

Bra nasjonal- parkplan

side 7

Dårlig verneplan

side 7

Mer bråk om Åkersvika

siste side

– Norge hykler om atomsikkerhet

– Den norske regjeringen opptre hyklerisk i spørsmålet om atomkraft, sier Rose Young i NENIG. – Jeg tviler på at norske skattebetalere liker at pengene deres blir brukt til å utvikle atombrensel for en ny reaktor på den andre siden av Nordsjøen.

ANDERS GJESVIK

The Northern European Nuclear Information Group (NENIG) ble etablert i 1987 for å skaffe informasjon om farene ved Dounreay og andre britiske atominstallasjoner. NENIG har blitt finansiert av blant annet myndighetene på Island og Færøyene.

NENIG mener at den norske regjeringen i internasjonale fora legger for dagen en restriktiv holdning til atomkraft, som den ikke etterlever hjemme. Norge har vært kritisk til driften og en utvidelse av gjenvinningsanlegget for radioaktivt brensel ved Dounreay. Samtidig bruker myndighetene rundt 30 millioner kroner årlig på å støtte reaktoren i Halden. Der utvikles brensel og kontrollromsteknologi for den europeiske atomindustrien i et OECD-prosjekt.

– Atomreaktoren i Halden er en liten, men viktig brikke i det europeiske atompuslespillet. Den er med på å fremme bruken av atomkraft, og skaper mange av de samme problemene som anlegget i Dounreay. Hver eneste transport av radioaktivt materiale til og fra reaktoren utgjør en risiko, sier Young.

Hun har vanskelig for å se hvordan det kan være i Norges interesse å sørge for at det blir

billigere å drive reaktorer. Mer effektiv forbrenning av det radioaktive brenselet fører til mer radioaktivitet.

– Halden-reaktoren utvikler brensel for den nye trykkvannsreaktoren ved Sizewell på Englands østkyst. Jeg har vanskelig for å skjønne hvorfor norske skattepenger skal bidra til å opprette et nytt atomkraftverk tvers over Nordsjøen, sier Young.

Det har ikke vært mulig å få en politisk kommentar til kritikken fra NENIG, men underdirektør Olav Isachsen sier at det er to grunner til den norske statsstøtten til Halden-reaktoren.

– Reaktoren fører til nasjonal kompetanse på reaktorteknologi, og forskningsmiljøet ved reaktoren bidrar til positive ringvirkninger for norsk industri, sier Isachsen.

Spesialskip

NENIG mener at Norge også viser en hyklerisk holdning til transport av radioaktivt materiale.

– Senest i vår ved det siste forberedelsesmøtet til Rio-konferansen støttet Norge det islandske kravet om at radioaktivt materiale skal fraktes på spesialbygde skip, såkalte purposebuild ships. I et brev til oss har miljøvernminister Thorbjørn Berntsen beklaget at dette kravet ikke kom inn i Agen-

da 21 på Rio-konferansen. Men Norge bruker ikke slike skip i transporten til og fra Haldenreaktoren, sier Young.

Det vakte oppsikt, og ble til og med omtalt i britiske aviser, da radioaktivt uran ble sendt med passasjerferga «Venus» fra Newcastle til Stavanger. Uranet skulle til Halden-reaktoren. Ved Halden-reaktoren mener man at transporten er trygg å sende med passasjerferger, men oppmersomheten i fjor har ført til at man foretrekker å bruke vanlige fraktebåter i de fleste tilfeller.

Det radioaktive materialet blir fraktet til og fra Haldenreaktoren i stålcontainere, av typen A eller B. A-containerne blir mest brukt, men B-containerne er sikrest. Det er testet for å tåle en brann på 800 grader i en halv time. Men tall fra Den internasjonale marine organisasjon viser at en større brann til sjøs i snitt varer i 28 timer, og når opp til en temperatur på 1100 grader.

Erling Moe i Aksjon Norge mot Dounreay støtter NENIG i kritikken mot den norske regjeringen.

– Regjeringen har vært meget klar i kritikken mot Dounreay. Men Norge må holde sin egen sti ren for å bli hørt både i denne kritikken, og kritikken mot atomkraften i SUS. Vi må legge ned Haldenreaktoren for å bli troverdig, sier Moe.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: (02) 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: (02) 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: (02) 11 61 90
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad GPG Sats & Trykk as, Oslo

Vegsjefen tapte

Akkurat som skuespilleren trakter etter Hamlet-rolle og journalisten jakter på sitt livs scoop, drømmer vegingeniøren om å prosjektere tunnelen mellom Kristiansand og Newcastle. Et bystyrevedtak i Trondheim vekker muligens vegteegnerne opp til en trasigere hverdag for dem, men bedre for folk flest.

Alle liker å ha en utfordrende jobb. I så måte er det høyst forståelig at ingeniører synes det er langt morsommere å tegne milelange tunneller gjennom vanskelige bergformasjoner, firefelts motorveier med overganger i tre plan og åttetallsrundkjøringer med spiraleffekt, enn beskjedne sykkelstier i to meters bredde som bare brukes av skoleunger.

Så langt har livet på jobben vært en fest og en glede for vegingeniørene. Ingen utfordring har vært for stor, og ingen politiker har satt foten ned for de mest hemningsløse forslag til utbygging av det norske veinettet. Samferdselsministre fra det ene utkantfylket etter det andre har kommet og gått, og alle har de stått opp i rad og priset bilen som den vesentligste årsak til at Distrikts-Norge består. Men ikke bare kystveier og stamveier har hatt høy prioritet – også under, over og rundt byene har ingeniørene vært travelt opptatt med å bruke penger som renner fra Stortinget i et tempo som bare overgår av veksten i antall søkere til norske sykehusplasser.

Transportplanvedtaket som bystyret i Trondheim har fattet, må være et fryktelig sjokk for vegingeniørene. For første gang har et folkevalgt forum brutt fullstendig med vegmyndighetenes opplegg. Her er det ikke snakk om et nei til en enkeltstående veistump, men en omfattende pakke som vegsjefen i Sør-Trøndelag har lagt solid prestisje i. Vegsjefen har ikke maktet å se samferdselssektoren under ett, slik Samferdsels- og Miljøverndepartementet satte som en forutsetning for transportplanarbeidet. Kollektivtraffikkens muligheter ble dårlig behandlet. Vegsjefen truet til overmål med å ikke ta den politiske behandlingen av transportplanen alvorlig. I kortene har det ligget trusler om at det ikke blir noen statlige bevilgninger dersom politikerne ikke danset etter vegmyndighetenes pipe.

Resultatet ble et knusende nederlag for vegsjefen og hans folk. Alle store vegprosjekter blir stoppet. Miljøtiltak og kollektivtrafikk prioriteres. Game over.

Nå flyttes kampen til rikspolitisk nivå. Tidligere vedtak og politiske forutsetninger som gjelder bruk av bompenger til kollektivtrafikk er tøyelige som strikk og striden vil stå om ren fortolkning. Men her har Stortinget en mulighet til å gi ryggdekning til et miljøpolitisk gjennombrudd.

Gunnar Bolstad

Trafikkseier i Trondheim

Det ble en heidundrende miljødebatt da bystyret i Trondheim i forrige uke debatterte den lokale transportplanen. Debatten endte med full seier for Naturvernforbundet og et knusende nederlag for Høyres tidligere miljølibi, Børge Brende.

GUNNAR BOLSTAD

Bystyrets vedtak innebærer at hovedlinjene i den såkalte «Trondheimpakka» fra 1987 er forlatt. Den nye transportplanen sørger for foreløpig stans i alle store veiprojekter. I stedet skal veimillionene brukes til miljøtiltak og kollektivtransport, ifølge Adresseavisen. A/S Gråkallbanen får også bygge en ny sentrumssløyfe i Midtbyen.

Høyrøstet

Den tidligere miljøpolitiker og Unge Høyre-leder Børge Brende, var av dem som mest høyrøstet tok til orde mot flertallets syn: – Flertallet vil bruke 600 millioner kroner til miljøtiltak og bare 100 millioner til veibygging fram til 1995. Vedtaket innebærer tyveri av folks penger, sa Brende. Brende reagerte meget sterkt på flertallsvedtaket, som hadde støtte fra AP, Venstre, RV, SV, De Grønne, Senterpartiet og Bylista. Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet stemte i mot.

Det store spørsmålet blir hvorvidt statlige myndigheter vil godkjenne bystyrevedtaket i Trondheim. Ingvar Sverdrup, som er Høyre-representant i samferdselskomiteen og saksordfører for Veidirektorat-saker, sier til Adresseavisen at bystyrevedtaket balanser på kanten av det lovlige.

Storfornøyd

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag er på sin side storfornøyd med utfallet, som riktignok må opp igjen til ny by-

styrebehandling i august.

– Bystyrets vedtak er en full seier for byens miljøbevegelse. Samtidig er det også et kraftig politisk signal til veimyndighetene om at de må endre kurs mot en mer helhetlig transportplanlegging. De må nå få veiplaner ned på et realistisk nivå både i forhold til behov og økonomi, sier Jens Hjort i Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag.

– Vi legger også stor vekt på at bystyret har bedt om en samlet kollektivplan til behandling neste vår. Dette er et resultat av at den framlagte transportplanen har behandlet kollektivtrafikken svært overflatisk. Naturvernforbundet forventer at Samferdsels- og Miljøverndepartementet stiller midler til rådighet som gjør det mulig å få til et grunnleggende arbeid med kollektivplanen, sier Hjort.

Tre årsaker

Naturvernforbundet trekker fram tre årsaker til bystyrvedtaket:

Miljøorganisasjonene har gått aktivt inn i den politiske prosessen. NNV og NU har laget en grundig alternativ transportplan, og denne er sendt til alle parter i høringsrunden.

Vegsjefen har overspilt sin rolle som veiplanlegger. Bystyret fikk framlagt en totalt urealistisk transportplan. Det var alvorlige mangler i forhold til økonomisk dekning og viktige miljømål.

Det har vært et reelt ønske i bystyret om å komme fram til et godt miljøpolitisk vedtak. Partiene har ofret særstandpunkter for å nå fram til et felles vedtak.

– Stol ikke på alle undersøkelser

Ta miljøundersøkelser med en klype salt! Det er oppfordringen fra konsulent Bente Lier i MMI. En undersøkelse MMI har gjort for Aksjon Nærmiljø og Trafikk (ANT) viser at tre av fire vil prioritere kollektivtrafikk foran bil.

OLE P. PEDERSEN

– Når folk blir spurt om moralsk høyverdige ting, gjør de seg gjerne bedre enn de egentlig er. Dermed blir feilmargine- ne i undersøkelser større, mener Lier.

Selv med større feilmarginer enn vanlig, viser undersøkelsen at de aller fleste mener politikerne ikke vet hva velgerne ønsker – nemlig mer kollektivtrafikk. Bare 19 prosent tror politikerne vurderer folks holdninger til privatbiler riktig.

Mener ingenting

Et gjennomgående trekk i undersøkelsen er at aldersgruppen 60 år og oppover har markert større «vet ikke/ingen me-

ning»-prosent enn alle andre.

Hele 43 prosent av de over 60 har ingen mening om politikerne vurderer folks holdninger til privatbiler riktig. Det er i sterk kontrast til gruppen mellom 25 og 39 år, hvor bare 18 prosent unnlater å svare.

– Grunnlagsmaterialet i denne gruppen er ganske lite, og jeg ville være svært forsiktig med å trekke noen konklusjoner ut fra dette, sier Lier. – Feilmargine-ene er ganske store.

For mye penger

Men når det gjelder oppfatning om bilister, kollektivist og syklist, er det jevnt over full enighet mellom unge og gamle, høyt og lavt utdannede: Politikerne tror folk er mer negative til kollektivtrafikk enn det som

er tilfelle, og politikerne bruker for mange penger til fordel for privatbiler.

I følge målingen er det svært liten forskjell på holdninger mellom menn og kvinner. Begge kjønn er omtrent like positive til kollektivtrafikk. – Akkurat det er litt overraskende. Vi kunne ventet mer positive holdninger til privatbilen hos menn, forteller Lier.

Undersøkelsen viser også klar forskjell i holdninger til kollektivtrafikk, avhengig av hvilken by folk bor i. Generelt er folk i Trondheim mer positive til kollektivtrafikk enn folk i Stavanger, hvor kollektivtilbudet er ganske dårlig.

Undersøkelsen omfatter 1077 personer.

Maxi ankes til statsråd

Naturvernforbundet vil anke Maxi-saken til Kongen i statsråd. Settestatsråd Kjell Opseth overprøvde i april Hedmark fylkes vedtak om å si nei til utbygging Maxi-senteret. Naturvernforbundet regner seg som part i saken.

OLE P. PEDERSEN

Maxi fikk først nei av Hedmark fylke til å bygge ut kjøpesenteret med rundt 5000 m². Fylket mente planene ikke var i overensstemmelse med næringsplanen for Hedmark og Oppland.

Settestatsråd Kjell Opseth var av en annen mening, og overprøvde fylkets vedtak. Normalt hører slike saker inn under kommunaldepartementet, men Kjell Borgen er inhabil i saken.

I sommer sender altså Naturvernforbundet sin anke til Kongen i statsråd. Både lokal- og fylkeslaget og

forbundet sentralt kommer til å undertegne klagen.

– Naturvernforbundet regner seg som part i saken. Tidligere avgjørelser i Høyesterett sier at vi er part i saker som omfatter norsk natur, sier Sofus Lystad i Naturvernforbundet i Hamar.

Nærings- og sysselsettingsstyret i Hedmark fant ut at bare Maxi var part i saken da styret diskuterte partsforholdet etter Opseths avgjørelse. Lystad reagerer både på den og flere andre påstander og avgjørelser i saken.

– Klagen fra advokatfirmaet til Maxi er til tider direkte misvisende, både når det gjelder

utsagn om trafikkutvikling og støyforurensning.

Samferdselsminister Kjell Opseth har tidligere uttalt at saken kunne ankes til Kongen i statsråd, men har ikke uttalt seg om hvem han anser som parter i saken.

– Det har kanskje gått så mye politisk prestisje i denne saken at vi ikke kan regne med å få medhold i statsråd, innrømmer Lystad.

Når anken ankommer kongens bord, blir det opp til regjeringens jurister å vurdere om Naturvernforbundet er part i saken, og om anken kommer for sent i forhold til den tidligere behandlingen av saken.

Takk for støtten!

OCEANOR

Oceanographic Company of Norway AS
P.O. BOX 100
N-7005 TRONDHEIM, NORWAY

Mitsubishi Motors Co

MMC Norge AS – et selskap i Motor Gruppen
Postboks 43 Riseløkka - 0516 Oslo
Kontor: Østre Aker vei 82
Telefon: (02) 65 14 20
Fax: (02) 64 96 99

Avisretur A/S

Pb. 335
1473 Skårer
tlf: 02/97 27 80

Kjemisk Forbund

Norsk Kjemisk Forbund (en del av NHO)

WILH. WILHELMSSEN

Emballasje på naturens side.

Keyes Norway a.s.
3500 Hønefoss.
Tlf: (087) 23 422. Fax: (087) 22 456

Norsk Jernbaneforbund

Møllergt. 10, 0179 Oslo.
Tlf: (02) 40 10 50,
Telefax (02) 40 13 85

GPG Sats & Trykk as

Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf: 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

CO₂-fri motor

Japanske tekno-optimister intensiverer sine forsøk på å utvikle en CO₂-fri forbrenningsmotor. Nå er det Toyota som setter kreftene inn.

Ifølge direktør Masaaki Ohashi har bilfabrikken satt i gang et større forskningsprogram for å finne ut av den tilsynelatende umulige oppgaven. Fra fabrikkens markedsføringsavdeling understrekes det imidlertid at dette er et svært langsiktig prosjekt.

Toyota-konsernet har også satset på å stimulere det globale CO₂-opptaket. Store forskningsmidler er avsatt for å utvikle spesielt CO₂-absorberende trær.

– Lys framtid for solenergien

Trondheim: – Solenergien har en lys framtid. Den er ren og i ferd med å bli lønnsom. Men det vil enda et tiår før solenergien får sitt markedsgjennombrudd, sa den finske solenergieksperten Peter Lund på konferansen North Sun '92, som nylig ble holdt ved NTH i Trondheim.

RAGNHILD SVED

Lund var en av 130 deltakere fra 17 land som deltok på North Sun '92, en konferanse som fokuserte på solenergi på høye breddegrader.

I 1991 sto solenergien for bare 0.018 prosent av verdens energiproduksjon. Teknologiske forbedringer vil gjøre at prisen på solenergi fortsetter å gå ned, men selv om ti år vil solenergiens andel av energiproduksjonen være marginal, mener Peter Lund, som er professor ved den tekniske høyskolen i Helsingfors.

– Å oppnå en markedsandel på en til to prosent vil ta ytterligere 20 år. De mest kritiske årene er når teknologien introduseres, men historien har lært oss at den da vil få et gjennombrudd i markedet, og vil deretter kunne vokse raskt, sier Lund.

Det tar lang tid å skifte energisystem, mellom 50 og 100 år. Men rundt 2010–2020 vil solenergi være konkurransedyktig, og etter den tid vil prisen være den samme som eller lavere enn tradisjonell energi, hevder Lund, som mener at solenergien kan dekke halvparten av verdens energibehov rundt 2050.

Plass nok til solenergianlegg vil ikke være noe problem, selv i tettbefolkede Europa, og lagringskapasitet vil ikke bli et problem før langt inn i framtida, sier han.

FN-toppmøte om solenergi

Trondheim: Den internasjonale solenergiforeningen – ISES – jobber for å få til et FN-toppmøte om solenergi i 1995.

ISES (International Solar Energy Society), med medlemmer i mer enn 90 land, har de

siste par årene gjennomgått store forandringer. Foreningen satser langt mer på å jobbe politisk, og har de siste to årene arbeidet aktivt for å påvirke resultatet av Rio-konferansen. Etter en serie rundebordskonferanser vedtok ISES en rekke anbefalinger til FN. Blant annet krevde ISES at miljøkostnadene må inkluderes i energiprisene, at det settes mål og tidsfrister for innføring av fornybare energiteknologier og at det opprettes et eget organ for enøk og fornybare energikilder innen FN.

Konferansen resulterte bare i uforpliktende henvisninger til fornybare energikilder, men ISES fortsetter sitt arbeid, ikke minst rettet mot FN. En hovedsak blir å få til et FN-toppmøte om solenergi i 1995. Utveksling av informasjon gjennom datanettverk og samarbeid med andre organisasjoner er også prioritert.

– ISES omskapes til å spille en mer politisk rolle. Det er nødvendig om vi ikke skal bli en selvforherligende organisasjon. Du vet, de fleste av våre medlemmer er professorer, sier Leslie Jesch, med glimt i øyet.

Jesch er veteran og har hatt en rekke tillitsverv i ISES. Nå sitter han i komiteen som planlegger ISES' virksomhet framover, og er tilfreds med at de ideer han lenge har slåss for har fått gjennomslag.

ISES har verdenskonferanse annethvert år. I 1993 møtes solenergiekspertene i Budapest, i 1995 i Harare. Zimbabwe-møtet skal særlig ta for seg den tredje verdens behov.

– Vi må forholde oss til det store flertallet i utviklingslandene trenger. Med enkel teknologi kan solenergien gi både helse og utvikling, sier Jesch, og nevner som eksempel solenergi bruk til å kjøle vaksiner, til å tørke mat, til vannpumper og vanningsanlegg.

– Vi må ha en fot i vitenskap, forskning og utvikling, en annen i det å forbedre livet på jorda, sier han om solenergiekspertenes rolle.

En viktig målgruppe for ISES i tida framover er arkitektene. – Til nå har flertallet av medlemmene våre vært ingeniører. Etterhvert har passiv solenergi blitt vurdert som en stadig viktigere løsning, og da er arkitektens betydning åpenbar.

– Ren teknologi og fornybare energikilder er ikke nok

Trondheim: – Selv med ren reneste og mest energieffektive teknologi og overgang til fornybare energikilder, må industrilandene stanse den materielle veksten innen 10 til 20 år. Gjør de ikke det, vil det ikke være økologisk mulig å få til nødvendig vekst i den tredje verden, sier professor Niels Meyer, dansk energikspert og aktiv miljødebattant.

RAGNHILD SVED

Niels Meyer deltok nylig på solenergikonferansen North Sun '92 i Trondheim, hvor han snakket om overgangen til fornybare energikilder. Meyer er også blant de som var i Rio og som skuffet hjem.

– Rio-konferansen ble mer eller mindre en tragedie, og istedet for å snakke om små skritt framover, ville det være bedre å konstatere at den var en fiasko. Så kan de landene som er enige gå videre alene. Det ville være flott om de nordiske landene kunne gå foran, sier han.

Uforpliktende

Handlingsplanen for det 21. århundre, den såkalte Agenda

21, som ble vedtatt i Rio, inneholder riktignok flere punkter om energi, men Meyer avfeier dokumentet som velmenende, men uforpliktende.

– Ingenting tyder på at industrilandene erkjenner hva som må til, sier han, og viser til at i-landene må redusere CO₂-utslippene med 80 prosent hvis karboninnholdet i atmosfæren skal stabiliseres og u-landene samtidig ha rom for økonomisk vekst.

– Men dette er ikke mulig dersom i-landene fortsetter å tro at de skal ha en årlig økonomisk vekst på to-tre prosent årlig, sa Meyer.

Et viktig element i strategien for redusere CO₂-utslippene i i-landene er å utnytte det store potensialet for enøk og fornybare energikilder, påpeker Meyer.

Vekst ikke mulig

– På kort sikt vil mer effektiv energibruk og et mer effektivt forsyningssystem ha størst betydning. På lengre sikt er det viktig å erkjenne at materiell vekst ikke kan fortsette på ubestemt tid. Tvert imot konkluderer ferske analyser med at industrilandene må stoppe veksten inn 10 til 20 år, selv om de bruker den reneste og mest effektive teknologien og går over til energisystemer basert på fornybare energikilder, sier han.

Samtidig mener Meyer det er feil å tro at alt blir rosenrødt dersom vi går over til fornybare energikilder. Vindmøller støyer, biogassanlegg lukter, solfangere i urbane strøk kan gi plagsom refleks og det kan oppstå konflikter om arealbruk, sier han.

Bønder interessert i solenergi

Trondheim: En artikkel i Bondebladet om det nye støtteordningen for solvarmeanlegg – som også omfatter høy- og korntørker – har ført til en flom av henvendelser til solenergiprogrammet, som NTNF og NVE står bak.

RAGNHILD SVED

Minst 200 bønder har henvendt seg til programmet «Utnyttelse av solenergi» for å få mer informasjon, og omlag 20 har til nå søkt om støtte, forteller programlederen, Fritjof Salvesen.

– Det er fint at bøndene er opptatt av å utnytte de energikildene som er tilgjengelige. Men fordi vi har begrensede midler, må vi være rimelig sikre på at de anlegg vi støtter fungerer godt. Vi vil derfor sette strenge krav til dokumentasjon av hvordan anleggene skal bygges. Det er også en forutsetning for støtte at det etables

kontakt med det lokale energiverk, som må forplikte seg til å følge opp med enkle målinger, sier Salvesen.

Støtten er tre kroner per produsert kWh. En høytørke har gjerne kapasitet til å tørke 25 tonn høy. Regner man med at det trengs 10.000 kWh til å tørke dette høyet, blir støtten 30.000 kroner.

Flere andre anlegg har allerede fått støtte fra solenergiprogrammet. Blant annet har Lillo sykehjem i Oslo fått 270.000 kroner til å sette opp 240 kvadratmeter solfangere fra den norske firmaet Solnor. Dette blir det første større anlegget som bruker Solnor-konseptet.

– Et mål med støtteordningen er å få bygget flere gode solenergianlegg i Norge. Spesielt er vi på jakt etter litt større anlegg, for det er ofte der den beste økonomien oppnås, sier Salvesen.

Det planlegges også demonstrasjonsprosjekter på steder som har mange besøkende. Blant annet er det aktuelt å bruke solenergi til oppvarming av svømmebasseng både i dyreparken i Kristiansand og i Hunderfossen familiepark.

Solenergiprogrammet disponerer 75 millioner kroner som skal brukes over seks år til forskning, utvikling og demonstrasjonsanlegg.

Meadows, Meadows, Randers:
OVER GRENSEN

Hva tåler jordens bæreevne av menneskelig ressursbruk og forurensning?

Over grensen gjør opp status for i dag, bygget på forskningsrapporten Limits to Growth som utkom for 20 år siden. Rapporten som ble oversatt til 29 språk og solgt i 9 millioner eksemplarer verden over!

I dag er jordens bæreevne allerede til en viss grad overskredet.

Over grensen viser oss hvordan vi kan klargjøre vilkårene for en bærekraftig utvikling, et rent miljø og en rettferdig fordeling. Hft. 300s. kr 329,-

Send utfylt kupong til:
Olaf Norlis Bokhandel A/S,
Universitetsgaten 20-24,
0162 Oslo

JA, jeg bestiller stk.
OVER GRENSEN, kr 329,-
(porto tilkommer!)

Navn:

Adresse:

Postnr./sted:

Skriv tydelig!

NORLI
Olaf Norlis Bokhandel A/S
Universitetsgt. 20-24, 0162 Oslo 1
Tlf.: (02) 42 81 35 • Fax: (02) 42 26 51

Medlem av Interbok-kjeden

OPPLAND SKOGSELSKAP

«En bærekraftig utvikling» eller
«å bruke uten å forbruke»

- ★ To slagord med samme betydning, den første ifra de senere år, det andre ifra skogselskapets tidlige morgen for 90 år siden.
- ★ Oppland Skogselskap er en ideell organisasjon med formål å fremme den langsiktige ressursoppbyggingen i skogen.
- ★ Oppland Skogselskap produserer 10 millioner planter hvert år. For hvert tre som hogges i fylket produseres det 5–6 nye når naturlig fornyelse medregnes.
- ★ Oppland Skogselskap samarbeider med Naturvernforbundet og Røde Kors om skogreising og miljøarbeid i Uganda, Afrika.

OPPLAND SKOGSELSKAP
Biri Planteskole
2820 BIRI

Fornøyd med nasjonalparkplan

– Dersom nasjonalparkplanen blir gjennomført slik regjeringen ønsker, blir det en god plan, mener Naturvernforbundet. I følge planen skal det opprettes 20 nye nasjonalparker, 16 landskapsvernområder og et naturreservat. Ni eksisterende nasjonalparker skal utvides.

RAGNHILD SVED

Omfanget av vernet er beregnet til 20.000 kvadratkilometer, hvorav 45 prosent er statsgrunn, 50 prosent privat grunn og fem prosent bygdeallmenning. Dette innebærer en doubling av det totale verneområdet på fastlandet, fra seks prosent til 12–13 prosent dersom hele verneforslaget blir gjennomført.

Naturvernforbundet mener marine områder ikke er behandlet skikkelig i planen, og ber regjeringen komme tilbake med en grundig gjennomgang der vern av marine områder settes i et system. – Dette er et

viktig nasjonalt og biologisk element som ikke er tatt vare på, heter det i en pressemelding fra forbundet.

Forbundet mener dessuten at regjeringen burde markert verneinteressenes forkjørsrett sterkere der disse kommer i konflikt med interessene til vassdragsutbyggerne. Utbyggingsprosjekter innenfor de foreslåtte verneområdene burde allerede nå vært avvist, sier Naturvernforbundet, og fremhever spesielt utbyggingsplanene i Hattebergsvassdraget innenfor den foreslåtte Folgefonna nasjonalpark.

Hardangervidda

Samtidig sier Naturvernfor-

bundet at man er glad for at regjeringen vil endre forvaltningsstrukturen for Hardangervidda. Her har inngrepene bare blitt flere og flere etter at området ble nasjonalpark, fordi lokale tilsynsutvalg har satt lokale interesser foran vern om nasjonale verdier.

For å verne land på privat grunn må naturvernloven endres slik at det gis hjemmel til det. Kostnadene ved erstatning, kjøp og ekspropriasjon er beregnet til 50–100 millioner kroner. Videre regner regjeringen med at det vil gå 22 millioner til å forberede og iverksette planen. Forvaltningen av verneområdene er beregnet til å koste omlag 28 millioner årlig.

Norges Bondelag mener at 50–100 millioner er et alt for lavt beløp til å dekke kjøp eller ekspropriasjon av privat grunn. Avdelingsleder Bjørnulf Kristiansen sier til Nationen at planen vil virke som en rød klut på grunneierne.

Kritisk til verneplan

Miljøbevegelsen går samlet ut med sterk kritikk av regjeringens forslag til verneplan for vassdrag. Det er særlig spørsmålet om Breheimen-Stryn som høster storm.

Ni norske natur- og miljøvernorganisasjoner har gått ut med sterk kritikk mot verneplanen fordi den ikke inkluderte Breheimen-Stryn, hele Tovdalsvassdraget, og heller ikke Lingvang- og Tengedalselva i Rogaland. – En utbygging av Breheimen-Stryn vil være en provokasjon på linje med Alta-utbyggingen, heter det i en pressemelding fra organisasjonene.

Åsne Berre Persen, leder i Natur og Ungdom, varslet aksjoner om det ble åpnet for utbygging av Breheimen-Stryn. Dag Hareide, generalsekretær i Naturvernforbundet karakteriserte en verneplan uten Breheimen-Stryn er som en verneplan for kirker uten Nidarosdomen.

Organisasjonene er derimot fornøyd med at Rauma, Gaularvassdraget, Lomsdalsvassdraget, Øvre Glomma og Øvre Otta er tatt med i verneplanen, fordi dette er konfliktfylte vassdrag av nasjonal verdi.

Lettere å bygge ut

Samtidig med at Verneplan IV for vassdrag ble presentert, ble også Samlet plan lagt fram. Dette er en plan for utbyggingsrekkefølgen av de vassdragene som ikke er bygd ut til nå, og som ikke oppnår vern i verneplanene. Organisasjonene beklaget at verneinteressene i denne planen er betydelig svekket gjennom Regjeringens forslag til endringer, og at en rekke kontroversielle prosjek-

ter er blitt flyttet i inndelingen, slik at de lettere kan bygges ut.

Utenfor regjeringsskvartalet, der planene ble lagt fram, hadde aksjonister lagt en fontene med springvann i rør, og laget et mini-mini kraftverk ved hjelp av et lekevannhjul. Dette ble «overrakt» olje- og energiminister Finn Kristensen som Norges siste vannkraftverk.

PCB i Narvik

SFT har ertet på seg Naturvernforbundet i Narvik etter at en saksbehandler bagatelliserte en en lokal PCB-sak på førstesiden i avisa Fremover. SFT dementerer imidlertid oppslaget på det kraftigste.

Stridens kjerne dreier seg om en oljepøl som ble funnet i nærheten av et boligfelt i Narvik i april. Kommunen pumpet opp 55.000 liter oljeholdig vann. I og med at oljedammen fortsatt hadde tilsig, anmeldte Naturvernforbundets avdeling forholdet til politiet, og kommunen sendte inn laboratorieprøver av oljen. De første testresultatene fra begynnelsen av juni viste et PCB-innhold på 4,5 ppm.

Kommunen fant imidlertid ingen grunn til å stenge av området. SFT og fylkesmannens miljøvernnavdeling ble imidlertid koblet inn og kom på befaring. Da hadde oljedammen skrumpet inn til en brøkdell av det opprinnelige, uten at kilden var identifisert. Mens Naturvernforbundet krevde området avstengt, skal SFTs Semund Haukland ifølge Fremover ha karakterisert det hele som en fillesak.

– Det har jeg aldri sagt, sier en bestyrter Haukland når han konfronteres med utsagnet. – Dersom oljen inneholder PCB, er det selvsagt en alvorlig sak.

SFT avventer nå utfallet av flere prøver.

 Stor-Oslo Lokaltrafikk
Får deg trygt fram

NORGES REDERIFORBUND

NORWEGIAN SHIPOWNERS' ASSOCIATION

Kjør økonomisk!

Du kan prøvekjøre 90-åras økonomimodell i over 200 butikker fra Mandal i syd til Vadsø i nord.

Den kjøres allerede av mer enn 1,5 millioner nordmenn. Hver eneste uke.

I forhold til originalen, har vår modell en klar forbedring: Du trenger

ikke annet drivstoff enn viljen til å betale mindre for de varene du handler mest av. *Velkommen til prøvekjøring.*

REMA 1000

Kutter kostnader

Ny OL-strid om Åkersvika

Miljøorganisasjonene har igjen rykket ut for å forsvare det hardt belastede våtmarksområdet Åkersvika ved Hamar. Denne gangen gjaldt det planer om hotell med 550 rom som skulle fungere som medieinnkvartering. Nå sier Lillehammer-OL at innkvartering skal løses med et vandrerhjem med ca. 250 senger.

RAGNHILD SVED

Etter et møte der representanter fra miljøvernorganisasjonene, Hamar kommune og Lillehammer-OL var med, er det oppnådd enighet om innkvartering med vandrerhjemsstandard og ca. 250 senger. Resten av innkvarteringen skal løses ved hjelp av provisorier som fjernes etter vinterlekene, heter det i en pressemelding fra Lillehammer-OL. Prosjekt Miljøvennlig OL skal dessuten være med i prosjekteringsgruppa for anlegget.

- Vi ser dette som et skritt på veien. OL-systemet på Lillehammer reagerte relativt raskt da vi tok opp saken. Det

at de sendte toppfigurer for å snakke med miljøorganisasjonene og lokalpolitikerne viser at bråket rundt Åkersvika gjør at miljøside blir hørt på et tidlig tidspunkt, sier Sofus Lystad i Naturvernforbundet på Hamar og Hedemarken.

Rom eller senger

Men Lystad mener det er for tidlig å feire, selv om miljøorganisasjonene har fått gjennomslag for at innkvarteringen skal begrenses til 250 senger og vandrehjemsstandard.

- Vi har nå en situasjon hvor Hamar Olympiske Anlegg (HOA) forsøker å få dette til å være 250 rom, derfor tar vi inngenting for gitt. Så lenge det ikke finnes en strek på papiret

og det hersker forvirring om det er snakk om 250 senger eller 250 rom, er vi ikke sikre på hva som vil skje, sier Lystad.

Miljøorganisasjonene frykter det de advarte mot skøytehallen ble lagt til Åkersvika, nemlig at presset på området automatisk ville øke.

- I de opprinnelige planene var det snakk om hotell med 550 rom og i prinsippet muligheter til å huse 1100 personer. Siden ble de redusert til 350 rom, men vi syntes fortsatt 700 gjester var for mye. Til sammenlikning er det totale sengetilbudet i hele Hamar-regionen omlag 1200. På toppen av det vet vi det gjennomsnittlige belegget er på 46 prosent, sier Lystad.

Langdrygt utvalg

Utvalget som arbeider med en ordning for innsamling og gjenvinning av papir i Norge blir ikke ferdig før til høsten. Meningen var at arbeidet skulle vært avsluttet før sommerferien.

Representanter for Miljøverndepartementet, Norske Avisers Landsforbund, Kommunenes Sentralforbund og Norske Skogindustrier utgjør utvalget, som vil levere en fyldig rapport som omhandler både de forskjellige gjenvinningsmetoder, mottaksanlegg og kostnadsproblemer.

- For oss er det viktig å unngå at ordningen finansieres gjennom en avgift som belastes avisene. Derfor kan en slik avgift koke ned til et spørsmål om en differensiert presse. Vi mener at finansieringen av en innsamlingsordning må komme via den alminnelige renovasjonsavgiften, sier direktør Knut Fossum i NAL.

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 500,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 350,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 180,-
- ☐ Jeg vil bli medlem, kr. 200,-

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
porto.

SVARSENDING
Avtale nr. 109 000/5 Pb.

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5